

ЈАЗИЧНОТО ПАТУВАЊЕ НА НИЗ ЕВРОПА

ЛАРА

МК

ДОБРЕ ДОЈДОВТЕ НА ПАТУВАЊЕ НИЗ ЕВРОПСКИТЕ ЈАЗИЦИ

Јазиците кои ќе ги сретнете на наредните страници ја изразуваат разноликоста на културите и традициите кои што постојат рамо до рамо на нашиот континент. Од околу 225 изворни европски јазици, некои се зборувани од милиони луѓе, додека други се зборувани од страна на само неколку, па така, тие се во опасност од изумирање.

За време на ова кратко патување ќе најдете многу сличности. Европските јазици воглавно се делат на три категории: словенски, романски и германски, при што јазиците во една група имаат слични корени - но сепак, низ вековите се развиле во свои сопствени правци. Исто така ќе дознаете и за нивните разлики: различните писма (како што се латиничното, кириличното, грчкото, ерменското и грузиското), кои често користат уметнички знаци, како тие создаваат зборови за нови пронајдоци и понекогаш, нивните мистериозни потекла. Сите тие имаат уникатен идентитет и нивна сопствена приказна што ја раскажуваат!

За жал, можеме да ви дадеме само краток увид во некои од јазиците на Европа. Постојат уште многу, многу повеќе кои не ги спомнавме. Не затоа што се помалку важни, туку само поради тоа што не можеме да поминеме низ сите за време на ова кратко патување.

Постојат примери на регионални и малцински јазици кои се зборуваат од страна на мал број граѓани во дел од една земја или во одредена област во повеќе земји. Постојат и

не-територијални јазици кои се зборувани од страна на одредени групи на луѓе распространети низ Европа но кои не се идентифицираат со одредена земја на потекло. Исто така постојат и миграциски јазици кои што не потекнуваат од Европа но биле донесени на континентот од страна на говорители кои се преселиле од другите страни на светот.

На секоја страница од патувањето ќе најдете краток вовед од Лара, некои клучни зборови, фрази и специјални карактери од азбуката, како и проценка на бројот на луѓе околу светот кој го зборуваат тој јазик како нив прв, т.е. мајчин јазик.

Се надеваме дека ќе уживате следејќи го нашиот водич Лара, на нејзиното патување низ некои од европските јазици. Можеби ќе ве инспирира и вас самите да тргнете на слично патување исполнето со многу 'ох, навистина!' и 'ох – не го знаев тоа!' моменти, при откривањето на некои од богатствата скриени под површината на нашите секојдневни животи!

ЈАЗИЦИ КОИ ЛАРА ГИ СРЕЌАВА НА НЕЈЗИНОТО ПАТУВАЊЕ

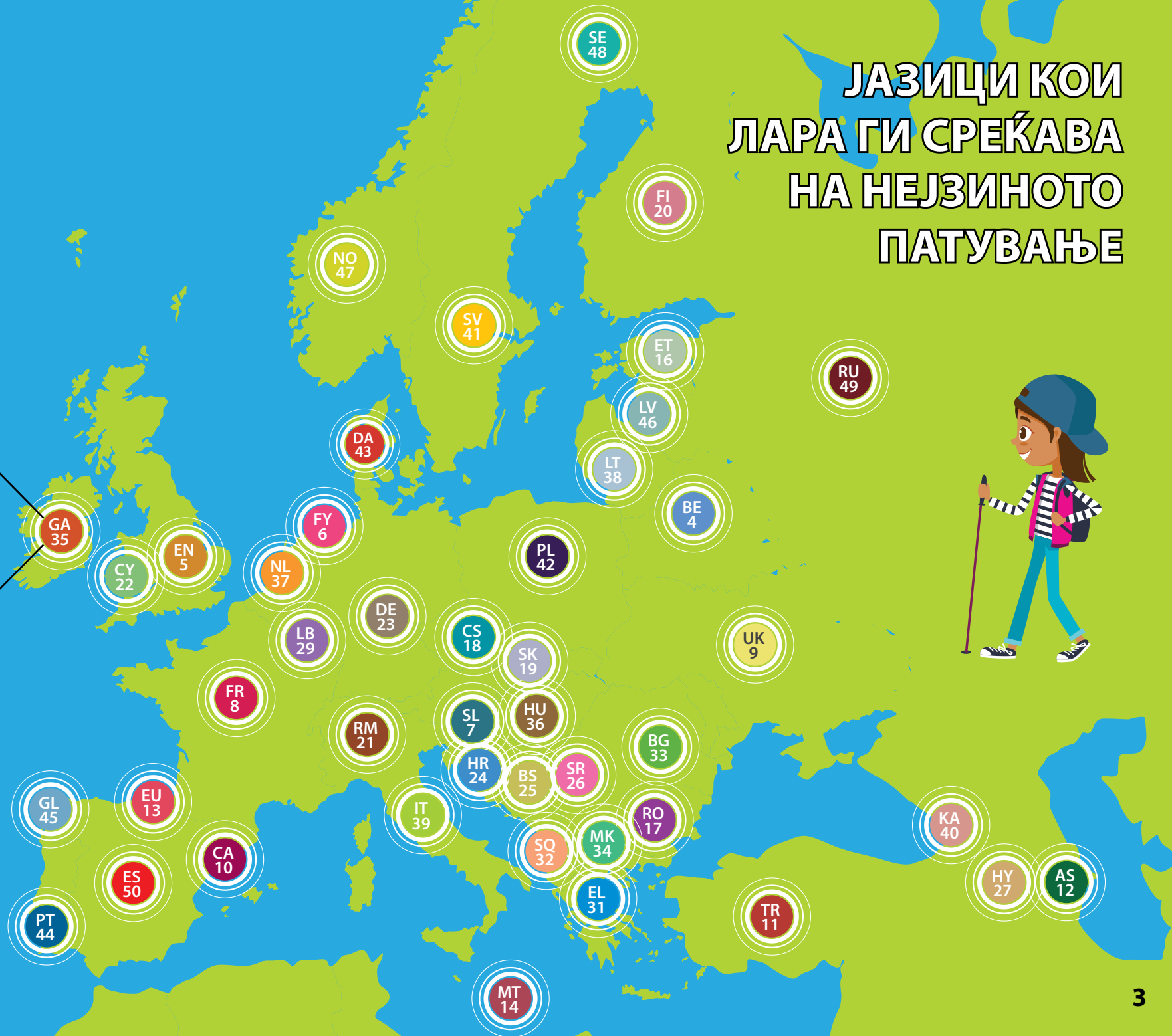

Државен код
(ISO-639-1)

Број на страница

28 ROMANI ĆHIV

30

ВЕ БЕЛАРУСКАЯ МОВА

👤👤👤 5 000 000

так

не

Як справы?

Добры дзень!

Дзякуй!

Здраво! Моето име е Лара! Дојди и придружи ми се на ова магично патување низ јазиците на Европа... Патувањето ќе го започнеме во "красавик"... Чекај, каде? "Красавик" (април) е најубавиот месец во Белорусија и тоа е причината зошто белорусите го нарекле "прекрасен". А и кој не ја сака пролетта?

- 1 адзін
- 2 два
- 3 тры
- 4 чатыры
- 5 пяць
- 6 шэсць
- 7 сем
- 8 восем
- 9 дзевяць
- 10 дзесяць

ё

й

э

і

ў

ь

ю

ы

я

Паслухайце гучанне гэтых слоў >>>

Photo: Park in Minsk, Belarus

ENGLISH EN

👤👤👤 400 000 000

Англискиот е најраспространетиот јазик во светот. Постојат 1.3 милијарди говорители на англискиот јазик, но само околу една третина од нив се мајчини говорители. Кога го зборуваме истиот јазик, ние се разбираме меѓусебно и сфаќаеме колку многу нешта ни се заеднички. Тогаш светот сепак не ни се чини толку голем.

How are you?

Hello!

Thank you!

yes

no

- 1 one
- 2 two
- 3 three
- 4 four
- 5 five
- 6 six
- 7 seven
- 8 eight
- 9 nine
- 10 ten

🔊🔊🔊 Listen to the sound of these words

Photo: London eye and Big Ben, United Kingdom

FY FRYSK

👤👤👤 500 000

Hoe giet it mei dy?

Hoi!

Tank!

ja

nee

Фризискиот е веројатно најсличен жив јазик на англискиот. "De sinne is waarm en it ljocht fan de sinne-skyn fielt noflikmeidesêftewyn." Уснеа ли да разбереш? Погледни ја англиската верзија: "The sun is warm and the light from the sun-shining feels good with the soft wind."

- 1 ien
- 2 twa
- 3 trije
- 4 fjouwer
- 5 fiif
- 6 seis
- 7 sân
- 8 acht
- 9 njoggen
- 10 tsien

êé

ûú

â

ô

Harkje nei it lûd fan dizze wurden >>>

Photo: Ljouwert, Netherlands

SLOVENŠČINA SL

888 2500 000

Kako si?

Živjo!

Hvala!

Две личности се многу посебни во словенечкиот јазик. Не само што постои форма во еднина (за едно лице) и множинска форма (за повеќе лица), туку постои и форма за точно две лица! Па така, ако сакаш да кажеш "јас и ти", би можел/а едноставно да кажеш "мидва" (за две машки или две женски лица). Кога веќе зборуваме за броеви...следно сакам да ви покажам јазик со интересен систем на броење...

- 1 ena
- 2 dve
- 3 tri
- 4 štiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 devet
- 10 deset

da

ne

č

ž

š

Prisluhnite zvoku teh besed

Photo: Triglav National Park, Slovenia

FR FRANÇAIS

👤👤👤 76 800 000

oui

non

Ça va ?

Bonjour !

Merci !

Дали знаеше дека францускиот има различен систем на броење за броевите помеѓу 70 и 99? За бројот 75 буквално се вели "60 плус 15". Освен тоа, за бројот 80 се вели "4 пати 20"! Па така, 96 е "4 пати 20 плус 16". Говорителите на француски јазик сигурно мора да се добри математичари! Францускиот јазик исто така се смета за еден од најубавите јазици, заедно со...сакаш да погодиш?

- 1 un
- 2 deux
- 3 trois
- 4 quatre
- 5 cinq
- 6 six
- 7 sept
- 8 huit
- 9 neuf
- 10 dix

ùûü

àâä

ÿ

ôö

æ

îï

éèêë

ç

œ

Écoutez le son de ces mots >>>>

Photo: Dune du Pilat, France

УКРАЇНСЬКА МОВА UK

👤👤👤 35 000 000

Як справи?

Привіт!

Дякую!

так

ні

Огледалце, огледалце - кој е најубавиот јазик од сите јазици во светот? Не постои едноставен начин да се одговори ова прашање и секој има свои омилени јазици. Сепак, во еден натпревар по убавина на јазиците во 1934 год. во Париз, украинскиот зеде трето место, веднаш после француски и персиски. За некои неодамнешни јазични натпревари по убавина не сум слушнала!

Є

Й

Щ

її

Г

Ь

Ю

Я

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 чотири
- 5 п'ять
- 6 шість
- 7 сім
- 8 вісім
- 9 дев'ять
- 10 десять

<<< Прослушайте звучання цих слів

Photo: Love tunnel created from trees along the railway in Klevan, Ukraine

CA CATALÀ

👤👤👤 10 000 000

Накаталонски, ако сакаш да кажеш дека само неколку пријатели дошле на твојата роденденска забава (што, се надеваме, тебе никогаш нема да ти се случи!) би можел/а едноставно да кажеш "quatre gats" или "четири мачки" и веднаш сè би било јасно. Па така, пред да почнеш да лелекаш поради лошата забава, немој да заборавиш да кажеш "Gràcies!" (благодарам) на 4 мачки кои се појавиле!

Com estàs?

Hola!

Gràcies!

- 1 un
- 2 dos
- 3 tres
- 4 quatre
- 5 cinc
- 6 sis
- 7 set
- 8 vuit
- 9 nou
- 10 deu

ç

h

úü

à

éè

íï

óò

sí

no

Escolta el so d'aquestes paraules >>>

Photo: Park Guell in Barcelona, Spain

TÜRKÇE TR

👤👤👤 75 700 000

Nasılsın?

Merhaba!

Teşekkür ederim!

Турскиот е јазик без родови! Постои само еден збор за "тој", "таа" и "тоа", односно само една буква – "о". Тоа значи дека е можно да опишете личност на турски без да укажете на тоа дали се работи за момче или девојка. Сврти на следната страница за да видиш кој друг јазик ја дели оваа особина со турскиот...

evet

hayır

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dört
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yedi
- 8 sekiz
- 9 dokuz
- 10 on

<<< Bu sözcüklerin sesini dinle

Photo: Cappadocia, Turkey

ç

ğ

ö

ş

ü

ı

AS AZƏRBAYCAN DILI

888 23 000 000

Azerbejdanskiot isto taka koristi "o" za toj, ta a i to a. No ova ne e edinstvenata zaednichka karakteristika na turski ot i azerbejdanski ot jazik. Zborovi kako "so" ili "za" ne doazaat pred imenkata tu ku posle ne a: na azerbejdanski "so mojata majka" bi bilo "apat ilə" ili vo bukvalen prevod "mojata majka so". Druga posebna osobina e што ko ga azerbejdanski ot se pišuva na latinica ili kirilica, se pišuva od levo na desno. Ko ga se koristi arapskoto pismo, se pišuva od desno na levo.

ı

ö

ü

ç

ə

ğ

ş

Necəsən?

Salam!

Təşəkkür edirəm!

bəli

xeyr

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dörd
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yeddi
- 8 səkkiz
- 9 doqquz
- 10 on

Bu sözlərin səsini dinləyin >>>

EUSKARA EU

👤👤👤 750 000

Јазиците вообичаено припаѓаат на одредени јазични фамилии и имаат некои слични карактеристики, но кога станува збор за баскискиот јазик тоа не е така. Може да се каже дека овој јазик е дете единец...Се верува дека е еден од најстарите европски јазици и неговото потекло останува мистерија. Што значи - ако сакаш да се приклучиш на ексклузивниот клуб и да станеш "euskduna" (говорител на баскиски) мораш да го научиш овој јазик!

bai

ez

Zer moduz?

Kaixo!

Eskerrik asko!

ü

ñ

é

ç

←←← Entzun hitz hauen soinua

Photo: Guggenheim Museum, Bilbao, Spain (Rudy Mareel | Shutterstock.com)

- 1 bat
- 2 bi
- 3 hiru
- 4 lau
- 5 bost
- 6 sei
- 7 zazpi
- 8 zortzi
- 9 bederatzi
- 10 hamar

MT MALTI

👤👤👤 520 000

Kif int?

Bongu!

Grazzi!

Малтешкиот е најмалиот официјален јазик во ЕУ по бројот на говорители. Звучи слично на феникискиот јазик кој се зборувал во областите околу древниот Медитеран, пред околу 3000 години. Малтешкиот е единствен јазик во Европа кој припаѓа на афроазиската јазична фамилија а истовремено и единствениот јазик од оваа фамилија кој ја користи латинската азбука. Сврти на следната страница и ќе ти покажам еден прилично изолиран јазик...

- 1 wieħed
- 2 tnejn
- 3 tlieta
- 4 erbgħa
- 5 ħamsa
- 6 sitta
- 7 sebgħa
- 8 tmienja
- 9 disgħa
- 10 għaxra

iva

le

ċ

ħ

ġ

ż

Isma' l-ħoss ta' dawn il-kelmiet >>>

Photo: Typical street in Ir-Rabat, Malta

ÍSLENSKA IS

👤👤👤 314 000

Исланд нема блиски соседни земји и јазикот кој Викинзите го донеле во 9тиот и 10тиот век не се променил низ вековите толку колку што би помислиле. Исландскиот избегнува користење на страни зборови и преферира да формира нови зборови од антички викингски зборови. Па така, зборот за компјутер "tölva" е формиран од старите зборови "tala" (број) и "völva" (гатачка).

Hvernig hefurðu það?

Hæ!

Þakka þér fyrir!

ð

í

á

þ

æ

ý

ö ó

ú

é

- 1 einn
- 2 tveir
- 3 þrír
- 4 fjórir
- 5 fimm
- 6 sex
- 7 sjö
- 8 átta
- 9 níu
- 10 tíu

já

nei

≪≪≪ Hlustaðu á þessi orð

Photo: Goðafoss waterfall, Iceland

ET EESTI KEEL

👤👤👤 1 100 000

Nie Estonците обожаваме самогласки! Улогата на самогласки во естонскиот е една од најважните во било кој европски јазик. Ние имаме зборови како "Jäääär", "Töö-öö" или "Õueiaääre". А сега да ти покажам јазик во кој може да се создаваат реченици кои содржат само самогласки...

õ ä ö ü

Kuidas sul läheb?
Tere!
Aitäh!

jah
ei

- 1 üks
- 2 kaks
- 3 kolm
- 4 neli
- 5 viis
- 6 kuus
- 7 seitse
- 8 kaheksa
- 9 üheksa
- 10 kümme

Kuula nende sõnade kõla >>>

Photo: Kitesurfing in Viimsi, Estonia

LIMBA ROMÂNĂ RO

👤👤👤 26 000 000

Романскиот јазик исто така ги сака самогласките. Романскиот дури може да создаде реченица со полно значење што се состои само од самогласки: "Oaia aia e a ei, ei i-o iau" што значи "Таа овца е нејзина, ја земам!" Исто така постојат јазици кои, како што се чини, се трудат потполно да ги избегнат самогласките...

Ce faci?

Bună ziua!

Mulțumesc!

- 1 unu
- 2 doi
- 3 trei
- 4 patru
- 5 cinci
- 6 șase
- 7 șapte
- 8 opt
- 9 nouă
- 10 zece

î

ț

ș

ăâ

da

nu

<<< Ascultă cum sună aceste cuvinte

Photo: Corvin Castle, Romania

CS ČEŠTINA

👤👤👤 14 000 000

Dobrý den!

Jak se máš?

Děkuji!

ano

ne

ě

č

d'

í

ó

ř

ú

á

ž

ý

ť

š

ň

Ako ne saakash samoglaske, cheški e jazykot za tebe! Češkiot obožava soglaske! Zborovi kou se sostojat samo od soglaske kako "krk" (vram), "prst" (prst) ili "smrk" (borovo drvo) se mnogu česti. Probaј da ja izgovoriš ovaа brzozborka "Chrt pln skvrn zdrhl z Brd", što znači "Lovечко kучe polno со дамки помегна од Брдо (планини)". Оваа љубов према soglasките cheškiot jazyk ja deli со uште eden сосед...Погоди со кој!

- 1 jedna
- 2 dvě
- 3 tři
- 4 čtyři
- 5 pět
- 6 šest
- 7 sedm
- 8 osm
- 9 devět
- 10 deset

Poslechni si, jak znějí tato slova >>>

SLOVENČINA SK

👤👤👤 5 200 000

Ako sa máš?

Ahoj!

Ďakujem!

áno

nie

Да, словачкиот јазик исто така ги сака согласките! Многу словачки зборови се состојат целосно или во најголем дел од согласки, како на пример зборовите "vrb" (врба), "štvrt" (четвртина) или "smrť" (смрт). Словачкиот исто така се смета за најлесен јазик кој може да се разбере за говорителите на други словенски јазици. Сврти на наредната страна да откриеш еден поприлично економичен јазик...

- 1 jeden
- 2 dva
- 3 tri
- 4 štyri
- 5 päť
- 6 šesť
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 deväť
- 10 desať

<<< Vypočujte si zvuk týchto slov

Photo: High Tatras, Slovak Republic

FI SUOMI

👤👤👤 5 800 000

kyllä

ei

Финскиот е еден од неколкуте јазици на Европа кој не е индоевропски. Припаѓа на јазичната фамилија заедно со естонскиот и унгарскиот. Постојат многу работи кои на фински можеш да ги кажеш само со еден збор. Така, "istun" би било "седам", "istahtaisin" - "би седнал/а накратко", "istahdan" - "ќе седнам накратко" и "istahtaisinkohan" - "не знам дали да седнам накратко."

Hei!

Mitä kuuluu?

Kiitos!

- 1 yksi
- 2 kaksi
- 3 kolme
- 4 neljä
- 5 viisi
- 6 kuusi
- 7 seitsemän
- 8 kahdeksan
- 9 yhdeksän
- 10 kymmenen

ö

ää

Kuuntele nämä sanat >>>

Photo: Dog Sledding in Lapland, Finland

- 1 in
- 2 dus
- 3 trais
- 4 quatter
- 5 tschintg
- 6 sis
- 7 set
- 8 otg
- 9 nov
- 10 diesch

gea na

RUMANTSCH RM

👤👤👤 60 000

Ретороманскиот јазик е најмалку познат од четирите официјални јазици на Швајцарија. Неговата историја започнува пред раѓањето на Исус Христос: латинскиот на Римјаните, кои го освоиле подрачјето помеѓу Раитските Алпи и Дунав, се помешал со јазикот на локалното население. Постепено, од оваа мешавина се развил ретороманскиот, кој продолжува да се менува и ден денес!

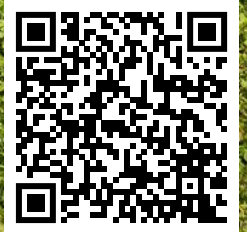

Co vai?
Chau!
Grazia!

è é

<<< Taidla co ch'ils plets tunan

Photo: Mountain view, Grisons, Switzerland

CY CYMRAEG

1 000 000

ie

na

Sut wyt ti?

Shwmae!

Diolch!

ŵ

ê

ô

â

î

ÿ

û

Великото "Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogoch" е најдолго име на место во Европа и второ најдолго во светот. Отприлика значи "Црквата на Св. Марија во долината на белата леска близу до вирот на Ст. Тизилио во близина на црвената печка". Сврти на наредната страница да откриеш јазик кој може да се спореди со велшкиот по должината на неговите зборови...

- 1 un
- 2 dau
- 3 tri
- 4 pedwar
- 5 pump
- 6 chwech
- 7 saith
- 8 wyth
- 9 naw
- 10 deg

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWL LLANTYSILIOGOGO GOCH

Llan-vire-pooll-guin-gill-go-ger-u-queern-drob-ooll-llandus-ilio-gogo-goch

Listen to the sound of these words >>>

Photo: Train station in Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogogoch, Wales, UK

Германскиот е еден од јазиците со најдолги зборови. За да се опишат нештата се комбинираат различни зборови па така тие создаваат еден нов збор. Зборот кој се користи за квалификациски меч на светското првенство во фудбал е „Fußballweltmeisterschaftsqualifikationsspiel“. Некои од нив може да бидат малку збунувачки ако не знаеш кои се зборовите што се комбинирани, како на пример "Urinsekten", но ќе те оставам сам/а да се обидеш да сфатиш!

ja

nein

DEUTSCH DE

👤👤👤 95 000 000

ü

ö

ä

ß

◀◀◀ Hör dir an, wie diese Wörter klingen

Photo: Island Sylt, Germany

Wie geht's?

Hallo!

Danke!

- 1 eins
- 2 zwei
- 3 drei
- 4 vier
- 5 fünf
- 6 sechs
- 7 sieben
- 8 acht
- 9 neun
- 10 zehn

HR HRVATSKI

👤👤👤 5 600 000

Kako si?

Bok!

Hvala!

Заедно со српскиот и босанскиот, хрватскиот е еден од јужнословенските јазици кои делат доста особини. Овие јазици се толку слични што нивните говорители лесно можат да се разберат едни со други. Најкратките хрватски зборови се состојат од само една буква – а (но, и), о (околу), и (во), i (у), s (со, од) или k (спрема).

- 1 jedan
- 2 dva
- 3 tri
- 4 četiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedam
- 8 osam
- 9 devet
- 10 deset

da

ne

č

ć

ž

š

đ

Poslušaj kako zvuče ove riječi >>>

Photo: National park Plitvice, Croatia

BOSANSKI BS

👤👤👤 3 000 000

Босанскиот е многу сличен со хрватскиот и српскиот, но може да се забележи дека има силна врска со турскиот. Босна била дел од Отоманското Царство околу 400 години, па така таа преземала доста зборови од турскиот, како на пример "minđuše" (обетки), "bu-jrum" (ајде, добредојде, повели) или "avlija" (двор).

Kako si?

Ćao!

Hvala!

- 1 jedan
- 2 dva
- 3 tri
- 4 četiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedam
- 8 osam
- 9 devet
- 10 deset

da

ne

č

ž

ć

đ

š

<<< Poslušaj kako zvuče ove riječi

Photo: Old Bridge in Mostar, Bosnia and Herzegovina

SR СРПСКИ

👤👤👤 12 000 000

Српскиот е еден од неколкуте европски јазици кој користи две азбуки - кирилица и латиница. Говорителите на српскиот јазик можат да ги користат обете азбуки подеднакво добро. Помеѓу словенските јазици, српскиот користи едно од најкратките кирилични азбуки: се состои само од 30 букви. Зборувајќи за азбуки... Дозволи ми да ти покажам јазик што има доста посебна азбука...

ђ

љ

и

ј

њ

ћ

џ

да

не

Како си?

Здраво!

Хвала!

- 1 један
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седам
- 8 осам
- 9 девет
- 10 десет

Послушај како звуче ове речи >>>

Photo: Meanders of the Uvac River, Serbia

ՀԱՅԵՐԵՆ ՀՄ

👤 6 700 000

Ունց ես:

Ողջույն:

Շնորհակալություն:

Ерменскиот јазик користи азбука што е доста посебна во споредба со другите европски јазици. Создадена е пред околу 2400 години. Ерменците се доста горди на својата азбука па дури направиле и споменик со своите посебни букви. Ерменија слави свој сопствен ден на јазиците, Светиот ден на преведувачите, во октомери.

այո

ոչ

ա բ գ դ ե զ է ը թ ժ ի լ խ ծ կ հ ձ ղ ճ մ

յ ն շ ո չ պ ջ ռ ս վ տ ը ր ց ու փ ք և օ ֆ

<<< Լսեք այս բառերը

Photo: Armenian Alphabet Monument (Arty Om | Shutterstock.com)

- 1 մեկ
- 2 երկու
- 3 երեք
- 4 չորս
- 5 հինգ
- 6 վեց
- 7 յոթ
- 8 ութ
- 9 ինը
- 10 տասը

ROM ROMANI ČHIB

888 3500 000

Sar san?

Lašo d'es!

Najis tuke!

va

na

До неодамна, ромскиот јазик беше пренесуван усно од генерација на генерација, па поради тоа не постои општо прифатен стандард на пишување. Одредени варијанти на ромскиот се пишуваат на азбуки кои се основаат на јазикот кој е доминантен во областите каде што таа ромска група живее. Сепак денес, можно е да се читат политички текстови, весници и дури Шекспир на ромски!

- 1 jekh
- 2 duj
- 3 trin
- 4 štar
- 5 panž
- 6 šov
- 7 ehta
- 8 oxto
- 9 iña
- 10 deš

Ašun kadala svaturja >>>>

Photo: Romani dance

LËTZEBUERGESH LB

☺☺☺ 600 000

Wéi geet et?

Moien!

Merci!

Луксембургскиот неодамна ја доби својата пишана форма. Традиционално, луксембургскиот ретко се пишувал, па поради тоа и не постоеле официјални правила на правопис и граматика се додека тие не биле воспоставени од владата пред околу 40 години, во 1984. А што е со знаковните јазици, дали можеме нив да ги пишуваме? Сврти на следната страница за да дознаеш.

- 1 eent
- 2 zwee
- 3 dräi
- 4 véier
- 5 fënnef
- 6 sechs
- 7 siwen
- 8 aacht
- 9 néng
- 10 zéng

jo

neen

ä

ëé

<<< Lauschter wéi dës Wierder kléngen

INTERNATIONAL SIGN LANGUAGE

Интернационалниот знаковен јазик често се користи помеѓу кориниците на знаковни јазици од различни земји, кои немаат заеднички јазик. Како што и името наведува - станува збор за интернационален јазик. Може да се пишува на различни начини. На пример, одредени симболи се користат за опишување на обликот на раце и движењето на знакот, како и изразите на лицето. Кога веќе толку зборуваме за азбуки...

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

ΕΛΛΗΝΙΚΑ EL

👤👤👤 13 500 000

Зборот "alphabet" (азбука) доаѓа од првите две букви на грчката азбука: "alpha" и "beta". Грците моментално пишуваат од лево на десно, како и другите европски јазици, но ова не било секогаш така. На почеток, можело да се пишува од десно на лево, па дури и во наизменични правци. На следната страница, ќе ти покажам една смешна навика на грчките комшии.

ναι

όχι

Πώς είσαι;

Γεια!

Ευχαριστώ!

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν

ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

- 1 ένα
- 2 δύο
- 3 τρία
- 4 τέσσερα
- 5 πέντε
- 6 έξι
- 7 επτά
- 8 οχτώ
- 9 εννιά
- 10 δέκα

◀◀◀ Άκουσε τον ήχο αυτών των λέξεων

Photo: Colourful street in Oia, Greece

SQ SHQIP

👤👤👤 7 500 000

Si jeni?

Përshëndetje!

Faleminderit!

po

jo

ç

ë

Кога Албанците ја вртат главата од една на друга страна, тоа не значи "не" туку токму спротивното - "да, се сложувам, те слушам". Од друга страна, климајќи со главата нагоре надолу не значи "да". Тоа значи "се плашам дека не" и се чини дека лоши вести доаѓаат. Тоа значи - биди особено внимателен/на кога ќе ја вртиш главата во Албанија, инаку може да се согласиш на нешто што всушност не сакаш!

- 1 një
- 2 dy
- 3 tre
- 4 katër
- 5 pesë
- 6 gjashtë
- 7 shtatë
- 8 tetë
- 9 nëntë
- 10 dhjetë

Dëgjoni tingullin e këtyre fjalëve >>>

Photo: Beach cafe in Ksamil, Albania

Бугарите исто така климаат за “не” и ја вртат главата за “да”. Друга необична карактеристика на бугарскиот е што е еден од неколкуте словенски јазици што немаат падежи. Што значи - би требало да биде полесно да го научиш од чешкиот кој има 7 падежи! Бугарскиот ја дели оваа особина само со македонскиот јазик.

Как си?

Здравей!

Благодаря!

- 1 едно
- 2 две
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седем
- 8 осем
- 9 девет
- 10 десет

✝
Die Welt...
✝

<<< Чуйте как звучат тези думи

Photo: Rila Monastery, Bulgaria

ИЙ Щ Ю
Я Ъ Ь

да
не

МК МАКЕДОНСКИ

👤👤👤 3 500 000

Како си?

Здраво!

Благодарам!

Склони сме да ги изразуваме нашите емоции со кратки фрази или зборови кои немаат некое посебно значење. Македонците тоа го прават на еден кул начин - со "леле"! "Леле" може да значи "О, боже!" или "Ох, вау!" и можеш да додаваш толку "леле" колку што сакаш. Па така, би можел/а да кажеш "Леле леле леле! Колку убаво куче!" Сврти на наредната страница да откриеш јазик што нема "да" или "не"...

- 1 еден
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седум
- 8 осум
- 9 девет
- 10 десет

да

не

Ѓ
И
С
Ј
Љ
Њ
Џ
Ќ

Слушнете како звучат овие зборови >>>>

Photo: Church of St. John at Kaneo, North Macedonia

GAEILGE GA

👤👤👤 170 000

Ирскиот јазик нема зборови за “да” или “не”. За да се одговори прашањето се користат глаголски форми. Така, одговор на прашањето “Дали ја продадоа куќата?” би бил “(тие) ја продадоа” или “(тие) не ја продадоа.” Или на ирски: “Ar dhíol siad an teach? Dhíol. Níor dhíol.” Иако ирскиот нема зборови за “да” и “не”, сепак има доста посебни зборови, исто како јазикот на наредната страница...

Dia dhuit!

Conas atá tú?

Go raibh maith agat!

ú

ó

á

í

é

◀◀◀ Éist le fuaim na bhfocal seo

Photo: Cliffs of Moher, Ireland

- 1 A hAon
- 2 A Dó
- 3 A Trí
- 4 A Ceathair
- 5 A Cúig
- 6 A Sé
- 7 A Seacht
- 8 A hOcht
- 9 A Naoi
- 10 A Deich

HU MAGYAR

👤👤👤 13 000 000

Szia!

Hogy vagy?

Köszönöm!

igen

nem

óöö

í

úüü

é

á

Унгарскиот е еден од најтешките јазици за учење поради неговите 18 граматички падежи и безбројни сложени правила. Но напорите би се исплатиле, бидејќи во унгарскиот посебни моменти може да бидат опишани само со еден збор. "Aranyhíd" во буквален предод значи "златен мост" но може да значи "блескав одраз на сонцето на површината на водата."

- 1 egy
- 2 kettő
- 3 három
- 4 négy
- 5 öt
- 6 hat
- 7 hét
- 8 nyolc
- 9 kilenc
- 10 tíz

Hallgasd meg, hogy hangzanak ezek a szavak >>>>

Photo: Balaton Lake, Hungary

NEDERLANDS NL

👤👤👤 24 000 000

ja

nee

Холандскиот има еден посебен збор: "gezellig". Тоа е еден од најкористените холандски зборови и во зависност од контекстот, може да биде преведен како чувство на удобност, забава или пријатна атмосфера. Исто така може да означува чувство на припаѓање, време поминато со најблиските или среќавање на пријатели после долго време. На пример: "имавме gezellig вечер, играјќи игри и забавувајќи се..."

Hoe gaat het ermee?

Hallo!

Dankjewel!

<<< Luister naar de klanken van deze woorden

Photo: Tulips and windmills in Zaanse Schans, Netherlands

- 1 een
- 2 twee
- 3 drie
- 4 vier
- 5 vijf
- 6 zes
- 7 zev
- 8 acht
- 9 negen
- 10 tien

LT LIETUVIŲ KALBA

👤👤👤 3 000 000

taip

ne

Литванскиот е еден од најстаро зборуваните јазици во светот и дури има зборови што се слични со древниот санскрит, како на пример "vyras" (човек), "šuo" (куче), "avis" (овца). Тоа значи дека Литванците може да препознаат некои зборови слушајќи го овој индијски јазик. Станувам гладна, чекај да си земам нешто да јадам...

Kaip sekasi?

Labas!

Ačiū!

- 1 vienas
- 2 du
- 3 trys
- 4 keturi
- 5 penki
- 6 šeši
- 7 septyni
- 8 aštuoni
- 9 devyni
- 10 dešimt

ų

č

ž

š

ą

ę

į

Pasiklausykite šių žodžių >>>

Photo: Trakai Island Castle, Lithuania

ITALIANO IT

888 67 000 000

Во земјата на пица, паста и сирење, не е ни чудно кога некој е "abbioso". Овој збор (се изговара "ab-byok-ko") би бил најсличен на македонскиот израз "се прејадов", а се однесува на чувството што го добиеш после јадење на голема количина храна. Сврти на наредната страница да откриеш друг посебен збор поврзан со храната...

Come stai?

Ciao!

Grazie!

- 1 uno
- 2 due
- 3 tre
- 4 quattro
- 5 cinque
- 6 sei
- 7 sette
- 8 otto
- 9 nove
- 10 dieci

sì

no

èé

à

ù

ì

òó

<<< Ascolta il suono di queste parole

Photo: Riomaggiore, Italy

KA

ქართული

👤👤👤 3 700 000

როგორ ხარ?
 გამარჯობა!
 მადლობა!

ღიახ
 არა

Грузијскиот збор "Shetometchama" значи да ја деш иако си полн затоа што храната е многу вкусна. Грубо преведено значи "Случајно ја изедов целата порција". Грузијскиот исто така има една од најфасцинантните азбуки во светот. На следната страница ќе ти покажам збор кој опишува количина која ние сите сакаме да ја изразиме од време на време...

- 1 ერთი
- 2 ორი
- 3 სამი
- 4 ოთხი
- 5 ხუთი
- 6 ექვსი
- 7 შვიდი
- 8 რვა
- 9 ცხრა
- 10 ათი

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ

რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ

მოუსმინეთ სიტყვების უღერადობას >>>

SVENSKA SV

👤👤👤 10 000 000

Шведскиот има смислено совршен збор кој изразува рамнотежа и значи "не премногу, не премалку...туку баш совршената количина" или на шведски "lagom". На шведски, може на фин начин да кажеш дека си јадел/а баш "lagom". Зборувајќи многу за посебни зборови, сега да погледнеме некои посебни изрази...

Hur mår du?

Hej!

Tack så mycket!

ää

ö

←←← Lyssna på ljuden för dessa ord

Photo: Frozen lake in Upplands Vasby, Sweden (Per-Boge | Shutterstock.com)

- 1 ett
- 2 två
- 3 tre
- 4 fyra
- 5 fem
- 6 sex
- 7 sju
- 8 åtta
- 9 nio
- 10 tio

ja

nej

PL POLSKI

👤👤👤 45 000 000

Jak się
masz?

Cześć!

Dziękuję!

Полскиот има многу забавни фразеологизми. На пример, ако на полски кажеш "Nie mój cyrk, nie moje małpy", во буквален превод би значело "Не е мој циркус, не се мои мајмуни". Сепак, изразот нема ништо со мајмуни туку значи "Не е мој проблем". Постои уште еден јазик кој има забавен начин на кажување нешто слично...

tak

nie

- 1 jeden
- 2 dwa
- 3 trzy
- 4 cztery
- 5 pięć
- 6 sześć
- 7 siedem
- 8 osiem
- 9 dziewięć
- 10 dziesięć

ć

ą

ł

ę

ń

ś

źż

ó

Posłuchaj brzmienia tych słów >>>>

Photo: The Crooked Forest near Gryfino, Poland

Данскиот израз "Der er ingen ko på isen" значи "Нема крава на мразот" но вистинското значење е "Не постои никаков проблем". Па така, ако не гледаш никакви крави на мразот, сè би требало да е в ред. Како што можеби веќе примети, доста јазици користат животни во нивните фразеологизми!

Hvordan går det?

Hej!

Tak!

DANSK DA

👤👤👤 6 000 000

- 1 en/et
- 2 to
- 3 tre
- 4 fire
- 5 fem
- 6 seks
- 7 syv
- 8 otte
- 9 ni
- 10 ti

æ

å

ø

<<< Lyt til lyden af disse ord

Photo: Tivoli in Copenhagen, Denmark

ja

nej

PT PORTUGUÊS

👤👤👤 250 000 000

Como
estás?

Olá!

Obrigado/a!

Можеби не си го сметал/а португалскиот за светски јазик. Но, ако земеме во обзир дека цел Бразил го зборува, ќе увидиме дека всушност има повеќе од 220 милиони мајчини говорители. Се смета за седмиот најзборуван јазик во светот. Говорителите на португалски вообичаено разбираат шпански, галициски и италијански, со обзир дека овие јазици се доста слични. Зборувајќи за галициски...

á à â ã

ú ü

ç

ó ô õ

é ê

í

sim

não

- 1 um
- 2 dois
- 3 três
- 4 quatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 sete
- 8 oito
- 9 nove
- 10 dez

Ouçã o som destas palavras >>>

GALEGO GL

👤👤👤 2 400 000

Постојат од 60 до 100 зборови кои се однесуваат на различни видови на дожд во галицискиот јазик. Ако си била во Галиција, ќе знаеш зошто! На пример, "babiña" се однесува на дожд што звучи како мало бебе, "torbón" на дожд со грмотевици и молњи и "ballón" на силен но краткотраен дожд што трае неколку дена...

Como estás?

Ola!

Grazas!

si

non

ó

íï

á

é

ñ

- 1 un
- 2 dous
- 3 tres
- 4 catro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 sete
- 8 oito
- 9 nove
- 10 dez

◀◀◀ Escóita o son destas palabras

Photo: As Catedrais Beach, Spain

LV LATVIEŠU VALODA

☺☺☺ 1 750 000

Латвијците сакаат да пеат! "Dainas" се латвиски народни песни кои ја одбележуваат старата латвијска мудрост. Створени пред повеќе од илјадници години, "dainas" се дел од прослави (како годишната летна прослава на сликата), секојдневна работа, размислувања за животот зачувани во усна форма и сл. Денес постојат повеќе од 1.2 милиони "деини".

jā

nē

Kā tev iet?

Sveiki!

Paldies!

- 1 viens
- 2 divi
- 3 trīs
- 4 četri
- 5 pieci
- 6 seši
- 7 septiņi
- 8 astoņi
- 9 deviņi
- 10 desmit

ū

č

š

!

ā

ī

ž

ģ

ķ

ē

ņ

Klausies, kā skan šie vārdi >>>

Photo: Celebrating midsummer, Latvia (Raimonds Kalva LV | Shutterstock.com)

NORSK NO

👤👤👤 5 320 000

Норвешкиот има многу зборови кои имаат огромно влијание на други, пораспространети јазици. Кој не е слушал за "трол"? Ако троловите ти звучат страшно (и мене!), тогаш помисли на убавите белгиски "фјордови" и ако тие ти го разбудат апетитот за патување немој да заборавиш на зборот "egg" (јајце) кој исто така има норвешко потекло.

ja

nei

Hvordan
går det?

Hei!

Takk!

- 1 én
- 2 to
- 3 tre
- 4 fire
- 5 fem
- 6 seks
- 7 syv
- 8 åtte
- 9 ni
- 10 ti

å

æ

ø

◀◀◀ Lytt til lyden av disse ordene

Photo: Reindeers in Tromsø, Norway

SE SÁMEGIELLA

👤👤👤 30 000

Северно самскиот јазик е еден од самските јазици кој се зборува во северните европски земји. Поради тоа не е ни чудо што има многу зборови за опишување на снег и мраз. На пример, "čahki" е тешка снежна топка која се фрла во сериозни снежни битки, "vahsa" е нов или лесен снег и "soavli" е кашест снег.

jua

a-a

Mo dat manná?

Bures!

Giitu!

- 1 okta
- 2 guokte
- 3 golbma
- 4 njeallje
- 5 vihtta
- 6 guhtta
- 7 čieža
- 8 gávccii
- 9 ovccii
- 10 logi

đ

ŋ

ṭ

á

ž

č

š

Guldal dáid sániid >>>>

Photo: Aurora borealis, Norway

Рускиот има еден посебен збор кој опишува слој на мраз, кој се слегне, и после порастот на температурите се стопи а потоа повторно замрзне: "гололедица" - што во превод би значело нешто слично на гола прекривка од мраз. А дали знаеше дека има двојно повеќе мајчини говорители на руски отколку на англиски јазик во Европа?

РУССКИЙ RU

👤👤👤 150 000 000

да

нет

Как дела?

Привет!

Спасибо!

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 четыре
- 5 пять
- 6 шесть
- 7 семь
- 8 восемь
- 9 девять
- 10 десять

<<< Послушайте, как звучат эти слова

Photo: Swimming in an ice hole, Russia

ъ ё ь ий щ
э ю я ы

ES ESPAÑOL

👤👤👤 489 000 000

¡Hola!

¿Cómo estás?

¡Gracias!

sí

no

Постои еден израз на шпански "¡el mundo es un pañuelo!" (светот е марамаче) со кој се покажува изненадување кога случајно сретнеш некого на некое неочекувано место, покажувајќи дека светот е всушност многу помал отколку што мислиме. И зар не е ова всушност она на што учењето на јазик и други култури се сведува? Шпанскиот е навистина светски јазик со 20 земји кои го имаат како официјален јазик – ¡Olé!

- 1 uno
- 2 dos
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 siete
- 8 ocho
- 9 nueve
- 10 diez

á

ñ

é

úü

í

ó

Escucha cómo se pronuncian estas palabras >>>

ЈАЗИЧНОТО ПАТУВАЊЕ НА ЛАРА НИЗ ЕВРОПА

EDL.ECML.AT/LANGUAGEJOURNEY

Ова се сите јазици од нашето патување низ Европа, но постојат многу повеќе јазици во Европа и широм светот!

баскиски

АФРОАЗИСКИ
350 000 000

КАРТВЕЛСКИ
5 000 000

ИНДОЕВРОПСКИ
3 200 000 000

УРАЛСКИ
25 000 000

АЛТАЈСКИ
210 000 000

СЕМИТСКИ
малтешки

БАЛТИЧКИ
латвиски
литвански

грузијски

албански
грчки

БАЛТОСЛОВЕНСКИ
ГЕРМАНСКИ
РОМАНСКИ

ЗАПАДНОСЛОВЕНСКИ
полски
словачки
чешки

ИСТОЧНОСЛОВЕНСКИ
белоруски
руски
украински

ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ
босански
бугарски
словенечки
српски
македонски
хрватски

СЕВЕРНОГЕРМАНСКИ
дански
исландски
норвешки
шведски

ИСТОЧНОРОМАНСКИ
италијански
романски

ЗАПАДНОРОМАНСКИ
галициски
каталонски
португалски
реторомански
француски
шпански

КЕЛТСКИ
велшки
ирски
ерменски
ромски

БАЛТОФИНСКИ
естонски
северно-самски
фински
УГАРСКИ
унгарски

ТУРКИСКИ
азербејџански
турски

edl.ecml.at/languagejourney

Јазикот може да отвори врата во друг свет. Свет во кој може да откриеш богатства за земји и култури што не си низнаел/а дека постојат без користење на клучот што го овозможува јазикот. А една врата може да те одведе во соба која има многу други врати!

За некои луѓе јазиките се страст а за други потреба но каде и да одиш и што и да правиш не можеш да избегнеш да ги сретнеш. Се надеваме дека ова патување ти даде поглед во неколку од многуте јазичи околз на си ќе те охрабри да истражуваш подлабоко.

За повеќе информации за Европскиот Центар за Модерни Јазичи на Советот од Европа и за Европскиот ден на јазиките посетете ја www.ecml.at.

За било какви адаптации или преводи ве молиме контактирајте нè на information@ecml.at.

© 2021, Совет на Европа